

VERSLAG MATCHMAKING BIJENKOMST 'PPS SYSTEEMOMSLAG CIRCULAIR GEBRUIK FOSSIELVRIJE MESTSTOFFEN'

Op dinsdag 18 maart vond in Wageningen een door TKI Agri & Food georganiseerde matchmaking bijeenkomst plaats over bovengenoemd onderwerp. Met meer dan 50 deelnemers is de zaal goed gevuld. De bijeenkomst wordt geopend door Annemarie Breukers, adjunct-directeur van TKI Agri & Food. Zij licht toe dat TKI Agri & Food nu zelf het voortouw neemt in het oprichten van een PPS. Aansluitend geeft Clemens Stolk een toelichting op het proces, de inhoudelijke uitvraag, en de randvoorwaarden. Clemens is door TKI Agri & Food ingeschakeld om het proces te begeleiden. Hij wijst op de [PPS-oproep](#), de vijf vragen die in de PPS geadresseerd dienen te worden, en de voorwaarden voor cofinanciering. Hij eindigt met een rekenvoorbeeld waarbij tien organisaties elk EUR 12.500 in cash per jaar inbrengen en EUR 12.500 in kind (uren, materialen, faciliteiten). Samen met de TKI-subsidie leidt dat tot een project met een totale omvang van 1,5 miljoen euro. De presentaties van Annemarie en Clemens geven aanleiding voor diverse vragen, zoals: is er sprake van gedwongen winkelnering bij WUR? (nee); en mag een bedrijf dat 40% of 50% financiering ontvangt vanuit de regeling, het resterende deel inbrengen als in kind bijdrage? (ja).

Op basis van een voorverkenning door Clemens Stolk heeft TKI Agri&Food.Wageningen Social and Economic Research (WSER) gevraagd om samen met het Nutriënten Management Instituut (NMI) het voortouw te nemen in het opstellen van een eerste mogelijke projectschets. De vraag is aan deze organisaties gesteld o.a. vanwege de sociaal-economische vragen rond de beoogde systeemomslag, en omdat TKI Agri & Food samenwerking over instituutsmuren heen wil stimuleren. Volkert Beekman (WSER) presenteert deze projectschets. Hij laat het cruciale belang zien van vraagsturing: zonder rekening te houden met behoeften van beoogde gebruikers (telers) zal het niet lukken om de omslag te maken. Hij schetst een project dat start bij het in kaart brengen van de wensen van gebruikers (WP1), vervolgens kijkt naar de benodigde productieprocessen (WP2) en beschikbare grondstoffen nu en in de toekomst (WP3).

Flankerend aan deze werkpakketten schetst Volkert een WP4 waarin wordt gewerkt aan een meetlat voor circulariteit.

BO Akkerbouw heeft zich gemeld als mogelijke penvoerder van het project. Door onvoorziene persoonlijke omstandigheden is BO Akkerbouw niet vertegenwoordigd in de bijeenkomst. André Hoogendijk heeft wel een verklaring gestuurd, die ter plekke door Annemarie Breukers wordt voorgelezen. In deze verklaring onderstreept BO Akkerbouw het belang van het onderwerp.

Na de koffiepauze wordt aan de hand van deze vier werkpakketten geïnventariseerd wie waaraan zou willen en kunnen bijdragen, en of er daarnaast nog onderwerpen zijn die onder geen van deze vier werkpakketten vallen. De inbreng wordt ter plekke kernachtig genoteerd op flipovers, zoals hieronder weergegeven.

WP1 GEBRUIK MESTSTOFFEN

- BO Akkerbouw: Penvoerder, cash en in kind bijdrage
- Meststoffen Nederland: Ketenperspectief, inclusief gebruikers van agrarische/voedselproducten
- Glastuinbouw Nederland: Fosfaatmeststoffen, KNAP, marktacceptatie, ketenafspraken
- NCOK: Voorlichting, disseminatie, communicatie, AI
- NCM: In kind, disseminatie, kenniscentrum, publicaties, netwerk
- WR – Open teelten/Glastuinbouw: In kaart brengen behoeften, kennis teelten
- Agrivaknet: Verbinding primaire sector – onderzoekers
- RIVM: Onderzoek, risico's, wet- en regelgeving
- WSER: Statistiek meststoffenbehoefte
- WEnR: Gebruiksemissies, demonstratieprojecten Achterhoek
- WFSR/WFBR: Veiligheid

Aandachtspunten:

- Toedieners van meststoffen meenemen (loonwerkers?) als gebruikers
- Belang van gezonde bodem/gewassen meenemen als behoefte
- Mogelijkheden voor vraagcreatie meenemen

WP2 PRODUCTIE MESTSTOFFEN

- N2-applied: stikstoffixatie, verrijking, duurzame energie, lokaal/decentraal
- MEZT: Biomassa als bron van nutriënten in mineralenconcentraten, in kind, demonstratie
- Meststoffen Nederland: Reductie fossiele energiegebruik huidige meststoffen, CO₂-afvang; blending/samenstellen meststoffen; kennis, mogelijk in cash
- Den Ouden GrowSolutions: organische meststoffen, biostimulanten productie
- HAS Green Academy: mestbehandeling op het erf -> meststoffen; kennis, in kind, ook van telers
- SCFF: Kennis
- LeAF: Procesttechnologie, humane en zij- en reststromen, netwerk lagere overheden

Aandachtspunten:

- Platform Groen Gas betrekken?

WP3 GRONDSTOFFEN MESTSTOFFEN

- BVOR/Vereniging Afvalbedrijven: in kind, mogelijk cash
- Dutch Biorefinery Cluster: onderliggende bedrijven moeten besluiten over deelname; beschikken over zij- en reststromen
- Royal Friesland Campina/ Zuivel NL: focus op circulariteit; aandacht voor mestproductie/ stalsystemen; belang bij lagere carbon footprint, reductie watergebruik, grondstoffenefficiëntie; ervaring met integraal duurzaamheidsdossier
- Hans Verhoeven: varkensmestverwerking; brongerichte maatregelen/ sensoren; emissiearme stalsystemen; mestaanzuring, monovergisting, digestaat (dik/dun); innovatie die vastloopt op middelregelgeving; testlocatie
- KWR: humane excretie, KNAP, contaminanten; kennis
- WPR: let op concurrentie om grondstoffen met andere bestemmingen (waardevolle nutriënten eerst extraheren)

Aandachtspunten:

- Massabalans opstellen
- Toekomstige beschikbaarheid grondstoffen in kaart brengen
- Link met KNAP is belangrijk

WP4 MEETLAT CIRCULAIRE MESTSTOFFEN

- NEN: Standaardisatie, certificering, kennis
- WPR: Beoordeling circulariteit
- Meststoffen Nederland: Circulariteit, klimaatimpact meten; noodzakelijk om vraag te bevorderen
- KWR: LCA expertise

Aandachtspunten:

- Laboratorium testcapaciteit als bottleneck voor borging
- Meetlat duidelijk onderscheiden van randvoorwaarden

OVERIGE AANDACHTSPUNTEN:

- Nutriëntenplatform: beleidscommunicatie
- Toekomstig benodigde beleidskaders
- Integratie van werkpakketten
- Internationale context

Clemens rondt de interactieve sessie af met het benoemen van de vervolgstappen. Samen met gecommitteerde consortiumpartners werken Volkert Beekman (WSER) en Romke Postma (NMI) het projectvoorstel verder uit. Alle verkregen input wordt daarbij in overweging genomen. Uiteraard dient het uiteinde voorstel de vragen uit de scoping tekst te adresseren, dient het voorstel een samenhangend geheel te zijn met een sluitende begroting (bijgevoegd bij dit verslag is een schets van de projectstructuur die na afloop van de bijeenkomst is gemaakt).

Alle aanwezigen hebben toestemming verleend voor het delen van contactgegevens. Deze worden daarom gedeeld met Volkert en Romke. Uiteraard staat het organisaties ook vrij om zelf pro-actief contact met hen op te nemen (volkert.beekman@wur.nl en

romke.postma@nmi-agro.nl). Door financiering (in cash en/of in kind) aan te dragen kun je als organisatie ook mede sturing geven aan het project.

Het inhoudelijk deel van de bijeenkomst wordt afgesloten door Maarten Winckers van het Ministerie van LNV. In zijn speech wijst hij op het belang van het sluiten van kringlopen voor de toekomst van de landbouw.